

7/7
R. Rosner

1802
ארכיון אודעב גרונן ק"ת
תמונת מילה 2029

From the Past to the Future: The Lineage of מלך המשיח

Rabbi Shalom Rosner

שיעורי הרב עמ' 126-129 (1)

Time Awareness

1 Judaism apprehended youth and old age not only as successive physiological periods in a person's life; Judaism understood them in spiritual terms as well. As such, they describe two existential moods, two "I awarenesses": the one of a youth, the other of an old man. Organically, youth and old age are, of course, mutually exclusive. Youth is primarily the time of tissue buildup, and old age, the time of tissue destruction. However, as existential moods they can be experienced simultaneously, and as "I awarenesses" they may exist contemporaneously in the same individual.

6 || These different existential awarenesses are determined by different time awarenesses. While grammar uses three tenses (past, present, future), existentially, the present lies in the past or in the future and cannot be isolated as a separate experience. What we call the present is only a vantage point from which we look forward or backward. Time is experienced by us in retrospection as a memory or recollection, and in expectation and anticipation as a vision of events which will transpire some time hence.

16 The time awareness of youth is future oriented while the time awareness of the old centers on the past. Existentially, to be young means to be committed to the future, while to be old means to contemplate what once was but is no longer. The young man is essentially a searcher, a questioner, and a believer, while the old man is primarily a reviewer, a meditator, and a skeptic.¹

26 Judaism attempts to combine the experience of youth and age and requires of the Jew that he be simultaneously, and perhaps paradoxically, both young and old. Like a tree whose roots absorb their nourishment from the soil and whose foliage is caressed by sunlight flowing from a distant and unknown future, the Jew must be deeply rooted in his past and inspired by a vision of the future.

36 The time awareness of Judaism is *recollection* and *anticipation*, and it may be best understood by positing (and analyzing) two doctrines: the doctrine of *experiential memory* and the doctrine of *experiential anticipation*.

Experiential Memory

41 In order to understand what experiential memory is, we must recognize that there are two kinds of memory. The first is an intellectual memory which mechanically recalls and assembles factual data. The other memory recalls

(1)

insisted that Jews recall not only the factual events of the past, but that in addition the experiences of the past retain their vigor undiminished despite the passage of time. Whatever was horrible and frightening should be remembered as horrible and frightening, no matter how much time has elapsed since the event transpired. The memory of what once was therapeutic and redemptive should forever possess those qualities. In short, when remembering the past, the Jew relives the event as if it were a present reality.

11. Many halakhot are clearly related to experiential memory.² Our commitment to *Eretz Yisrael*—one of the strangest phenomena in human psychology—is intelligible only in terms of experiential memory. We have been exiled from the land of Israel for 1900 years and suddenly we discovered that it is our home. What is responsible is not the memory of events which occurred there or people who lived there 3,000 years ago. For the non-Jew, these are merely archeological facts. For the Jew, they are experiential facts. Biblical stories are in our present. In the *heder* we cried when we learned of the sale of Joseph, and we rejoiced in his ascendancy to power. There was a freshness, a vigor, a nearness which we felt in that drama. The ninth of Av was not a story out of antiquity; we witnessed the tragedy. In our childish eyes we saw the flames enveloping the Holy of Holies. There was participation and involvement as if we had been transferred back in time to the year 70 C.E.

As a matter of fact this is the only way to study the Bible. Intellectual analysis, while indispensable, will not suffice to uncover the spiritual kerygma of the Bible. Only one who can read between the lines, who can experience the biblical event and can establish communion with its characters can discover and fully comprehend the biblical message.

Experiential Anticipation

Just as the past can be experienced in the present, so can the future. Experiential anticipation means that the Jew anticipates an event not just because it is bound to occur—that would only be an intellectual anticipation; it means that the Jew becomes excited and rejoices and sings and dances as if an event which will first transpire on some unknown date in the future had already actually taken place. The future is experienced as reality and is integrated into the frame of reference of reality even before it occurs. The mother who learns of her child's unexpected homecoming experiences the joy of his "resurrection" even before he opens the door.

Experiential memory commits the Jew to reliving his past,

and experiential anticipation, the requirement of preexperience, commits the Jew to the future.

2

1 This identification of the Jew with the past and his commitment to the future is a challenge, not a gratuity, and it therefore requires dedication and sacrifice. Although basically an emotional experience, time awareness must be merged with knowledge and cognition. A Jew must study in order to achieve the aforementioned synthesis and reconciliation. Notwithstanding the importance Judaism attached to the emotions, their fleeting and transient nature led Judaism to distrust them. While Pascal spoke of a logic *du coeur*, a logic of the heart, Judaism requires a logic and ethics of the heart. All feelings—joy, sadness, anger, compassion—must be enlightened, and all need to be controlled by man. Subjectivism which is not guided by logic may become destructive, even in the search for Torah. The cognitive gesture must be involved in our time experience.

6 This can be achieved only through study, especially of *Humash*. Ancient events must be understood in modern categories, and current events must be interpreted via biblical categories. It is most important to be able to see in the *Humash* the mirror of human destiny in general, and of Jewish destiny in particular. A sensitivity to seeing life reflected in the *Humash* must be developed.

With one hand the Jew receives the message of the past, and with the other he passes it on to the future. Through the merging of experiential memory and experiential anticipation the Jew transcends temporal bounds and penetrates into eternity.

2. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף עו עמוד ב דף עו עמוד א

1 א"ל דואג האדומי: עד שאתה משאיל עליו אם הגון הוא למלכות אם לאו, שאל עליו אם ראוי לבא בקהל אם לאו. מ"ט! דקאתי מרות המואבית. א"ל אבנר, תניינא: עמוני - ולא עמונית, מואבי - ולא מואבית. אלא מעתה, ממזר - ולא ממזרת! ממזר כתיב, מום זר. מצרי - ולא מצרית! שאני הכא, דמפרש טעמא דקרא: +דברים כ"ג+ על אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים, דרכו של איש לקדם, ולא דרכה של אשה לקדם. היה להם לקדם אנשים לקראת אנשים, ונשים לקראת נשים! אישתיק. מיד: ויאמר המלך שאל אתה בן מי זה העלם, התם קרי ליה נער, הכא קרי ליה עלם! הכי קא אמר ליה: הלכה נתעלמה ממך, צא ושאל בבית המדרש. שאל, אמרו ליה: עמוני - ולא עמונית, מואבי - ולא מואבית. אקשי להו דואג כל הני קושייתא, אישתיקו. בעי לאכרוזי עליה, מיד: +שמואל ב' י"ז+ ועמשא בן איש ושמו יתרא הישראלי אשר בא אל אביגיל בת נחש, וכתוב: +דברי הימים א' ב'+ יתר הישמעאל! אמר רבא: מלמד, שחגר חרבו כישמעאל ואמר: כל מי שאינו שומע הלכה זו ידקר בחרב, כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי: עמוני - ולא עמונית, מואבי - ולא מואבית.

3. דברים פרק כג

(ד) לא יבא עמוני ומואבי בקהל יקוק גם דור עשירי לא יבא להם בקהל יקוק עד עולם:
 (ה) על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקלך:
 (ו) ולא אבה יקוק אלהיך לשמע אל בלעם ויהפך יקוק אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך יקוק

אלהיך:

(ז) לא תדרש שלמם וטבתם כל ימיך לעולם:

4. בראשית פרק יט

(לא) ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן ואיש אין בארץ לבוא עלינו כדרך כל הארץ:

(לב) לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע:

(לג) ותשקין את אביהן יין בלילה הוא ותבא הבכירה ותשכב את אביה ולא ידע בשכבה ובקומה:

(לד) ויהי ממחרת ותאמר הבכירה אל הצעירה הן שכבתי אמש את אבי נשקנו יין גם הלילה ובאי

שכבי עמו ונחיה מאבינו זרע:

(לה) ותשקין גם בלילה ההוא את אביהן יין ותקם הצעירה ותשכב עמו ולא ידע בשכבה ובקמה:

(לו) ותהרין שתי בנות לוט מאביהן:

(לז) ותלד הבכירה בן ותקרא שמו מואב הוא אבי מואב עד היום:

(לח) והצעירה גם היא ילדה בן ותקרא שמו בן עמי הוא אבי בני עמון עד היום: ס

5. בראשית פרק לח

(ו) ויקח יהודה אשה לער בכורו ושמה תמר:

(ז) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יקוק וימתהו יקוק:

(ח) ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת אחיך ויבם אותה והקם זרע לאחיך:

(ט) וידע אונן כי לא לו יהיה הזרע והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו:

(י) וירע בעיני יקוק אשר עשה וימת גם אתו:

(יא) ויאמר יהודה לתמר כלתו שבי אלמנה בית אביך עד יגדל שלה בני כי אמר פן ימות גם הוא

כאחיו ותלך תמר ותשב בית אביה:

6. בראשית פרק לח

(ו) ויקח יהודה אשה לער בכורו ושמה תמר:

(ז) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יקוק וימתהו יקוק:

(ח) ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת אחיך ויבם אותה והקם זרע לאחיך:

(ט) וידע אונן כי לא לו יהיה הזרע והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו:

(י) וירע בעיני יקוק אשר עשה וימת גם אתו:

(יא) ויאמר יהודה לתמר כלתו שבי אלמנה בית אביך עד יגדל שלה בני כי אמר פן ימות גם הוא

כאחיו ותלך תמר ותשב בית אביה:

7. בראשית פרק לח

(כד) ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך וגם הנה הרה לזנונים ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף:

(כה) הוא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותאמר הכר נא למי

החתמת והפתילים והמטה האלה:

(כו) ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי על כן לא נתתיה לשלה בני ולא יסף עוד לדעתה:

- (כז) ויהי בעת לדתה והנה תאומים בבטנה:
 (כח) ויהי בלדתה ויתן יד ותקח המילדת ותקשר על ידו שני לאמר זה יצא ראשונה:
 (כט) ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרץ ויקרא שמו פרץ:
 (ל) ואחר יצא אחיו אשר על ידו השני ויקרא שמו זרח: ס

8. רות פרק ד

- (יח) ואלה תולדות פרץ פרץ הוליד את חצרון:
 (יט) וחצרון הוליד את רם ורם הוליד את עמינדב:
 (כ) ועמינדב הוליד את נחשון ונחשון הוליד את שלמה:
 (כא) ושלמון הוליד את בעז ובעז הוליד את עובד:
 (כב) ועבד הוליד את ישי וישי הוליד את דוד:

9. תורה שלמה וירא אות קפד

ו [קפד] ותשקין את אביהן יין, כיון שבאו
 המלאכים הוציאו לום זאת שתי בנוחיו

היו בנות לום סבורות שמא שחרכ את העולם
 כדור הסבול, והן עוסקות ומשקות אביהן נשוככות
 עמו ומחזירות הימנו כסה שכתב ותשקין את
 אביהן כו ולא מתבקשות לזנות את אביהן אלא
 אמרו לא ברא הקביה את האדם אלא על פריה
 ורביה והרי הוא חרב כדור הסבול מהיכן יש
 לו להתקיים הוי לא מילט אותנו הקביה אלא
 לקיימו מסנו כו. (פ"י ספ"ג)

10. רמב"ן בראשית פרק לח פסוק יא

והנכון בעיני שהיה שלה ראוי ליבם, אבל לא רצה אביו שייבם אותה ועודנו נער פן יחטא בה כאחיו אשר מתו
 בנעוריהם, כי נערים היו, אין לאחד מהם שתיים עשרה שנה, וכאשר יגדל וישמע למוסר אביו אז יתננה לו לאשה.
 וכאשר המתינה ימים רבים וראתה כי גדל שלה בעיניה, והוא עודנו נער לאביו כי אין לו עשר שנים והיה ממתין לו
 עוד, אז מהרה תמר ברב תאותה להוליד מזרע הקדוש ועשתה המעשה הזה:

11. רות פרק ג פסוק ט

ויאמר מי את ותאמר אנכי רות ופרשת כנפך על אמתך כי גאל אתה:

והנה, מכואר בספרי המקובלים, שבעת שהי"ח רוצה לעשות איזה דבר גדול בעולם שנוגע
 לעליותים בשמי שמים ולחתוננים בארץ, אז הי"ח מעטף דבר זה בכמה מיני עיטופים, ואפילו
 באמצעים שאינם נאים ועוד הם כעורים, כדי שלא ירגישו בזה הדינים והמקטרגים.
 ואלמלי³⁵⁸ היה נעשה בפומבי, תיכף היה עולה המקטרג לקטרג, ומדת הדין היתה מעכבת
 בדבר. וזה לשון הש"ך³⁵⁹ (על החזרה בפרשת "ירשב"ל³⁶⁰): "שמעתי בשם הרי יעקב ארי"ז
 ז"ל, שקיבל מרבוחיו, למה היחס והשררה והמלכות של ישראל יהיה על זה הדרך. שהרואה
 יראה שת"ו יהיה צד ממזרות? עיי"ש שחשב כל-ההשתלשלות של משיח, שהיתה על דרך
 מכתורה ופריצות. "אלא, שעשה הקב"ה כן, כדי להביא מלך המשיח בהיסח הדעת, כדי שלא
 יקטרג המקטרג, כמו שאמר בזהר³⁶¹... ולזה רמזו ז"ל³⁶² נחש, מציאה, משיח — באין
 בהיסח הדעת של מקטרג... ועשה הקב"ה כן, כדי שישית השטן דעתו ויאמר: השררה
 והמשיח לא יבואו אלא מהיחס והקדושה, ולא יבואו על זה הדרך". עיי"ש שהאריך בזה.
 ועיין ג"כ בספר הקדוש "מגיד משרים" (בפרשת ויגש³⁶³). דהמלאך גילה לרבינו הב"י
 הטעם שאיצטריך דוד ומלכא משיחא דייתו³⁶⁴ מרות המואביה, משום דעיי"כ "אית לה
 חוקפא לאחקפא על ההוא סטרא", עכ"ל.

12. אם הבנים שמחה עמ' קכג

- (ב) כה אמר יקוק צבאות פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל אשר שם לו בדרך בעלתו ממצרים:
 (ג) עתה לך והכיתה את עמלק והחרמתם את כל אשר לו ולא תחמל עליו והמתה מאיש עד אשה מעלל ועד יונק משור ועד שה מגמל ועד חמור: ס
 (ד) וישמע שאול את העם ויפקדם בטלאים מאתים אלף רגלי ועשרת אלפים את איש יהודה:
 (ה) ויבא שאול עד עיר עמלק וירב בנחל:
 (ו) ויאמר שאול אל הקיני לכו סרו רדו מתוך עמלקי פן אספך עמו ואתה עשיתה חסד עם כל בני ישראל בעלותם ממצרים ויסר קיני מתוך עמלק:
 (ז) ויך שאול את עמלק מחוילה בואך שור אשר על פני מצרים:
 (ח) ויתפש את אגג מלך עמלק חי ואת כל העם החרים לפי חרב:
 (ט) ויחמל שאול והעם על אגג ועל מיטב הצאן והבקר והמשנים ועל הכרים ועל כל הטוב ולא אבו החרימם וכל המלאכה נמבזה ונמס אתה החרימו: י
 (י) ויהי דבר יקוק אל שמואל לאמר:
 (יא) נחמתי כי המלכתי את שאול למלך כי שב מאחרי ואת דברי לא הקים ויחר לשמואל ויזעק אל יקוק כל הלילה:
 (יב) וישכם שמואל לקראת שאול בבקר ויגד לשמואל לאמר בא שאול הכרמלה והנה מציב לו יד ויסב ויעבר וירד הגלגל:
 (יג) ויבא שמואל אל שאול ויאמר לו שאול ברוך אתה ליקוק הקימתי את דבר יקוק:
 (יד) ויאמר שמואל ומה קול הצאן הזה באזני וקול הבקר אשר אנכי שמע:
 (טו) ויאמר שאול מעמלקי הביאום אשר חמל העם על מיטב הצאן והבקר למען זבח ליקוק אלהיך ואת היותר החרמנו: י
 (טז) ויאמר שמואל אל שאול הרף ואגידה לך את אשר דבר יקוק אלי הלילה <ויאמר> **ויאמר** לו דבר: י
 (יז) ויאמר שמואל הלוא אם קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה וימשחך יקוק למלך על ישראל:
 (יח) וישלחך יקוק בדרך ויאמר לך והחרמתה את החטאים את עמלק ונלחמת בו עד כלותם אתם:
 (יט) ולמה לא שמעת בקול יקוק ותעט אל השלל ותעש הרע בעיני יקוק: ס
 (כ) ויאמר שאול אל שמואל אשר שמעתי בקול יקוק ואלך בדרך אשר שלחני יקוק ואביא את אגג מלך עמלק ואת עמלק החרמתי:
 (כא) ויקח העם מהשלל צאן ובקר ראשית החרם לזבח ליקוק אלהיך בגלגל:
 (כב) ויאמר שמואל החפץ ליקוק בעלות וזבחים כשמע בקול יקוק הנה שמע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים:
 (כג) כי חטאת קסם מרי ואון ותרפים הפצר יען מאסת את דבר יקוק וימאסך ממלך: ס
 (כד) ויאמר שאול אל שמואל חטאתי כי עברתי את פי יקוק ואת דבריך כי יראתי את העם ואשמע בקולם:
 (כה) ועתה שא נא את חטאתי ושוב עמי ואשתחוה ליקוק:
 (כו) ויאמר שמואל אל שאול לא אשוב עמך כי מאסתה את דבר יקוק וימאסך יקוק מהיות מלך על ישראל: י
 (כז) ויסב שמואל ללכת ויחזק בכנף מעילו ויקרע:
 (כח) ויאמר אליו שמואל קרע יקוק את ממלכות ישראל מעליך היום ונתנה לרעך הטוב ממך:

(כט) וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם:
(ל) ויאמר חטאתי עתה כבדני נא נגד זקני עמי ונגד ישראל ושוב עמי והשתחויתי ליקוק אלהיך:
(לא) וישב שמואל אחרי שאול וישתחו שאול ליקוק: ס

14. שמואל א פרק יג

- (ח) <וויחל> נחל שבעת ימים למועד אשר שמואל ולא בא שמואל הגלגל ויפץ העם מעליו:
(ט) ויאמר שאול הגשו אלי העלה והשלמים ויעל העלה:
(י) ויהי ככלתו להעלות העלה והנה שמואל בא ויצא שאול לקראתו לברכו:
(יא) ויאמר שמואל מה עשית ויאמר שאול כי ראיתי כי נפץ העם מעלי ואתה לא באת למועד הימים ופלשתים נאספים מכמש:
(יב) ואמר עתה ירדו פלשתים אלי הגלגל לפני יקוק לא חליתי ואתאפק ואעלה העלה: ס
(יג) ויאמר שמואל אל שאול נסכלת לא שמרת את מצות יקוק אלהיך אשר צוך כי עתה הכין יקוק את ממלכתך אל ישראל עד עולם:
(יד) ועתה ממלכתך לא תקום בקש יקוק לו איש כלבבו ויצוהו יקוק לנגיד על עמו כי לא שמרת את אשר צוך יקוק:

15. שם משמואל (ס' זכרון הרב עמ' 98-99, מאמר של רב חיים יעקב גולדוויכט)

1 | ויובן ענין זה בהקדם מה שכתוב בספר, שם משמואל (שבועות תר"ע) ח"ל שם: הנה זקני זקוללה"ה מקאצק אמר דענין המלוכה לא היה נמצא בישראל והיו צריכין ליקח זאת מעמון ומואב עכלקה"ק והפירוש פשוט, כי באשר כל ישראל כאיש אחד המה, אינו שייך שאחד ישחרר על חברו, כמו שאין האבר האחד שבאדם משחרר עלה אבר האחר, ומשה רבינו ע"ה שהיה מלך, הוא מחמת שהיה נבדל מכלל ישראל ולא היה נחשב שהוא כאבר מאיברי הכלל, רק שקול משה כנגד כל ישראל, ולכן הוצרכו ישראל ליטול המלוכה מעמון ומואב, משום דקליפת מואב גיאות, כמו שאמר הכתוב, שמענו גאון מואב גא מאד (ישעיה טז). וע"כ היתה נפש דוד המלך ע"ה טמועה בשביה בתוך קליפת מואב כדי להוציא ענין ההתנשאות מהקליפה, ולהביאה אל הקדושה להתנשא ולהשתרר לשם שמים. ושאל המלך לא נחקימה מלכותו אמרו ז"ל (יומא כב:) משום שלא היה בו שום דופי, ושמואל הנביא אמר לו 1 (שמואל א ט"ו), הלא אם קטן אתה בעיניך, ראש שבטי ישראל אתה ועבור מעשה זה איבד את המלוכה, מפני שהיה חסר לו כח הגיאות והשררה כאמור שם: כי יראתי את העם, ואשמע בקולם. עכ"ל. והגנו להוסיף בזה קורטוב ולומר דגיאות זו אין להשתמש בה אלא לצורך גבוה בלבד - ויגבה לבו בדרכי ה' וכן, הווי עז כנמר - לעשות רצון אביך שבשמים", שאם ירתום מדות רעות. אלו של עזות וגאווה למילי דעלמא, הלא יצמחו להיות שרש פורה ראש וזלענה, ויביאנהו לידי עבירות חמורות ומידות מושחתות, והזהירונו בזה רז"ל שהגאווה מביאה לג"ע ע"ז ושפיכות דמים, וכל המחנאה הקב"ה אומר עליו אן אני הוא יכולים לדור בעולם. וא"כ נחלקת היא ההנהגה של מדת הגאווה לצרכי שמים, בה יוצא הפסדה בשכרה, ולמילי דעלמא כולה הפסד וחסרון - מדה נשחתה ומגונה. . . .

2 | ..וברור דמחמת מעמדו של לוט הלא היה עליו להקפיד ביותר על קיום והעמדת חוקי הרשע, דאם הדיין יהא מולול בחוקי הציבור איך יוכל לזון, והלא אם אמר יאמר, טול קיסם מבין שיניך, - טול קורה מבין עיניך יענהו. ומצינו דאעפ"כ קיים בהם לוט הכנסת אורחים מתוך סכנת נפשות ודאית וכמו שהשתלשל והלך אליבא דאמת. וכשבאו אנשי סדום לעשות שפטים בשופטם ואורחיו, הלא יקר בעיניו כבוד אורחיו מכבוד בנותיו, ולא מסרם לאנשי העיר, וכל זה הלא מורה באצבע עד כמה היה נעוץ כח תקיפות ועזות בלוט, ומאותו מאורע. 2 שנחטאמץ כנגד כל הסיבות, והמסובבים, הוקבע בו כח העזות וממנו נשתלשל לורעו, עד לזדון המלך, וכמו שביארנו דמדה זו נתפתח בנפתח של רוח עד שכל כולה לא הייתה אלא לצורך גבוה. ומעשה לוט הוא היפוך הנמור מכשלונו של שאול - כי יראתי את העם'

16. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף עט עמוד א

אמר, שלשה סימנים יש באומה זו: הרחמנים, והביישנין, וגומלי חסדים; דכתיב: +דברים י"ג+ ונתן לך רחמים ורחמך והרבך; ביישנין, דכתיב: +שמות כ'+ בעבור תהיה יראתו על פניכם; גומלי חסדים, דכתיב: +בראשית י"ח+ למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו וגו', כל שיש בו שלשה סימנים הללו ראוי להדבק באומה זו.

17. שמואל ב פרק ו

(יב) ויגד למלך דוד לאמר ברך יקוק את בית עבד אדם ואת כל אשר לו בעבור ארון האלהים וילך דוד ויעל את ארון האלהים מבית עבד אדם עיר דוד בשמחה:
(יג) ויהי כי צעדו נשאי ארון יקוק ששה צעדים ויזבח שור ומריא:
(יד) ודוד מכרכר בכל עז לפני יקוק ודוד חגור אפוד בד:
(טו) ודוד וכל בית ישראל מעלים את ארון יקוק בתרועה ובקול שופר:
(טז) והיה ארון יקוק בא עיר דוד ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון ותרא את המלך דוד מפוז ומכרכר לפני יקוק ותבז לו בלבה:
(יז) ויבאו את ארון יקוק ויצגו אתו במקומו בתוך האהל אשר נטה לו דוד ויעל דוד עלות לפני יקוק ושלמים:
(יח) ויכל דוד מהעלות העולה והשלמים ויברך את העם בשם יקוק צבאות:
(יט) ויחלק לכל העם לכל המון ישראל למאיש ועד אשה לאיש חלת לחם אחת ואשפר אחד ואשישה אחת וילך כל העם איש לביתו:
(כ) וישב דוד לברך את ביתו ותצא מיכל בת שאול לקראת דוד ותאמר מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני אמהות עבדיו כהגלות נגלות אחד הרקים:
(כא) ויאמר דוד אל מיכל לפני יקוק אשר בחר בי מאביך ומכל ביתו לצות אתי נגיד על עם יקוק על ישראל ושחקתי לפני יקוק:
(כב) ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה:
(כג) ולמיכל בת שאול לא היה לה ילד עד יום מותה

18. ילקוט שמעוני שמואל ב רמז קמג

והיה ארון ה' בא עיר דוד ומיכל בת שאול וגו' אמרה לו משפחתו של בית אבא היתה נאה ממך חלילה להם שנראה מימיהן פסת יד ופסת רגל ועקב מגולין, אלא כולם היו מכובדין ממך, ומה אמר לה דוד לפני ה' אשר בחר בי וגו' אלא בית אביך היו מבקשין כבוד עצמם ומניחין כבוד שמים ואני איני עושה כן אלא מניח אני כבוד עצמי ומבקש אני כבוד שמים. והייתי שפל בעיני ועם האמהות, אמר לה אין את נקראת מן האימהות אלא מן האמהות:

19. ספר העיקרים מאמר רביעי פרק כו

ואולם למה נענש שאול שתוסר המלכות ממנו מפני חטאו ולא נענש עונש אחר, כמו שנענש דוד על ענין בת שבע ולא הוסרה המלכות ממנו, הטעם בזה לפי דעתי הוא שדוד לא חטא במצוה פרטיית שנצטוה בה אחר שהיה מלך, או במצוה פרטית שנצטוה בה בתורה מצד שהוא מלך, אלא במצוה כוללת אותו עם כל האנשים, כי איסור אשת איש או רציחה כוללת כל האנשים, ולכן ראוי שיהיה עונשו שוה לעונש כלל האנשים, אבל שאול חטא במצוה פרטית אליו מפי שמואל אחר שהיה מלך או מצד שהיה מלך, שאמר לו שמואל שבעת ימים תוחל עד בואי אליך, ואמר לו גם כן לך והכיתה את עמלק ולא תחמול עליו וגו', ובעבור זה נענש בהסרת המלכות מזרעו ושימות בלא עתו, ועל כן כשעבר על דבריו והעלה עולה בגלגל קודם שיבא שמואל, נאמר לו ועתה ממלכתך לא תקום, כלומר

שיפסק המלכות מזרעו, אבל לא אמר לו שימות בחצי ימיו, וכשחטא בדבר עמלק נאמר לו כי מאסת את דבר ה' וימאסך ממלך, כלומר שימות בלא עתו ולא יחשב לו מלכות משם ואילך, שהדבר הנמאס לא יקימנו האדם, ועל כן כשהעלה שאול את שמאל על ידי בעלת אוב אמר לו שמואל על אשר לא שמעת בקול ה' ולא עשית חרון אפו בעמלק וגו', ומחר אתה ובניך עמי, רמז לו שבעבור היות אלו מצות פרטיות אליו היה מת בלא עתו והיתה המלכות נפסקת ממנו.

ויורה על זה הטעם מה שייעד השם יתברך ליהוא שיתקיים המלכות ביד זרעו עד דור רביעי בעבור ששמר המצוה הפרטית שנצטוו להשמיד בית אחאב ועובדי הבעל, וכן שלמה בעבור שחטא במצות לא ירבה לו נשים והמצות הפרטיות שנצטוו עליהן המלך מצד שהוא מלך, הוסרה מזרעו מלכות עשרת השבטים, ולא נשאר לו רק שבט יהודה ובנימין בעבור השבועה שנשבע השם יתברך לדוד, זהו דעתי בדבר הזה.

יש מי שכתב בזה טעם אחר והוא ששאל חטא באומנות המלכית, וראוי שיאבד האומנות ההוא, אבל דוד לא חטא באומנות המלכית, שחטאו היה חטא אחר שאין לו התלות באומנות המלכית, ולכן נתן למחילה, והרי זה דומה לשני סופרים שאחד חטא שעשה שטר מזוייף ואחד חטא שבא על הערוה, שכאשר נתן המלך לכל אחד עונשו כפי חטאו והעניש למי שבא על הערוה להלקותו, שאחר שלקה אין ראוי שיפסיד אומנתו, והרי זה נשאר באומנת אומנתו כמו שהיה קודם זה, אבל הסופר שעשה שטר מזוייף אף לאחר שקבל ענשו על מה שחטא הנה ראוי להעבירו מאומנתו, ולא ינתן לו אמנה כלל באומנתו, וכן שאול לפי שחטא באומנות המלכית שחמל על אגג ולא עשה נקמה בעמלק כראוי, ראוי להעבירו ממנו.

20. תלמוד בבלי מסכת יומא דף כב עמוד ב

אמר רב יהודה אמר שמואל: מפני מה לא נמשכה מלכות בית שאול - מפני שלא היה בו שום דופי. דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוודק: אין מעמידין פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו, שאם תזוח דעתו עליו - אומרין לו: חזור לאחוריק.

21. חזקוני שמות ו:כ

(כ) ויקח עמרם את יוכבד דודתו, מה שהסכים הקב"ה שיצא אדם גדול כמשה מלקוחים שעתיד להזהיר עליהן¹⁵. לפי שאין מעמידין פרנס על הציבור אלא א"כ קופה של שרצים תלויה לו בצואריו¹⁶ פן יתגאה על הציבור, כמו שמצינו בדוד¹⁷.

22. זרשות הר"ן הדרוש האחד עשר

ולפי שכח המלך גדול, איננו משועבד למשפטי התורה כמו השופט, ואם לא יהיה שלם ביראת אלהיו, יבוא להפריז על המידות יותר במה שיתחייב לתיקון הכלל, צוהו שיהיה ספר תורה עמו תמיד, כאמרו (שם יח - יט) והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת וגו' והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו למען ילמד ליראה את ה' אלקיו לשמור את כל דברי התורה הזאת ואת החוקים האלה לעשותם, ירצה בזה על מצות התורה בכלל, אם יבטל שום מצוה לצורך תיקון זמנו, לא תהיה כונתו לעבור על דברי תורה כלל, ולא לפרוק מעליו עול יראת שמים בשום צד, אבל תהיה כונתו לשמור את כל דברי התורה הזאת, ואת החוקים האלה לעשותם. שבכל מה שיוסיף או יגרע, יכוין כדי שחוקי התורה, יהיו יותר נשמרים. כאשר נאמר על דרך משל, כשיהיה חורג [רצוח] נפש בלא עדים והתראה, לא תהיה כונתו להראות ממשלתו לעם שהוא שליט על זה, אבל יכוין בעשותו זה, כדי שמצות לא תרצח תתקיים יותר, ולא יפרצו עליה.

23. Days of Deliverance p. 151-153

i A pair of vulgar, unwitting young girls, the daughters of Lot, were the sources of the power to begin everything anew. They believed that the whole world had been destroyed, and it was up to them to recreate it. True, they did it in a horrible way; but their primitive intention was good and demonstrated a remarkable strength of spirit. That same strength is a foundation of the kingdom of the House of David, of the eternity of Israel: the belief in tomorrow and in a kingdom of justice.

The Halakhah demonstrates this in both a private and public way. Immediately after one buries a father or mother—when all of life seems gray, pointless, and hopeless—the words ring out in the cemetery: “May the Lord console you among the rest of the mourners of Zion and Jerusalem.” This is accompanied by 6 “*Yitgadel ve-yitkadesh*, Magnified and sanctified be His great

name in the world that is to be created anew, where He will quicken the dead, and raise them up to life eternal; where He will rebuild the city of Jerusalem and establish His Temple in the midst thereof . . .” One minute after the earth is laid on the 11 grave—condolence and affirmation of belief in the restoration of Jerusalem!

When a Jew sits on the ground on Tish'ah be-Av, he pours out his heart, “O God, remember what happened to us” (Lam. 5:1; *Kinah* 7); he throws off his *tallit* and *tefillin*, and sinks into 16 resignation, doubt and sadness. Only a few hours later, when the sun grows red in the west, he wraps himself in his *tallit* and *tefillin*, takes out a Torah scroll, and begs of God: “Turn from Your fierce wrath, and repent of this evil against Your people” (Ex. 32:12). He says, “For You, O Lord, did consume her with fire, and with fire You will in future restore her . . . Blessed are You, O Lord, Who comforts Zion and rebuilds Jerusalem” 21 (*Nahem*). Tish'ah be-Av exemplifies destruction and rebuilding on the same day. “On the day that the Temple was destroyed, the redeemer was born” (*Yerushalmi Berakhot* 2:4). If not for the 26 belief in the future, exemplified by Lot's daughters, the idea of the kingdom of the House of David could not have been realized.

Another naive and simple woman, Tamar, showed the strength of waiting and hoping, of having faith even when she became the subject of mockery. She sat as a widow in her 31 father's house, waiting for Shelah. Tamar remained faithful and loyal. In her simplicity and naiveté, she instinctively trusted Judah. She could not tear herself away from him; something fateful, incomprehensible, tied her to him. Something larger would come of it. So she made the desperate, imbecilic decision 36 to sit at the crossroad. Fate pushed her to it. The strength of absurd loyalty is the second foundation of the concealed world of the kingdom of the House of David, of the idea of the Messiah.

Even if the Jewish people had the glow of the past and the promise of a glorious future—“Then you shall see and be radiant, and your heart shall throb and be enlarged; because the 41 abundance of the sea shall be turned unto you, the wealth of the nations shall come unto you” (Isa. 60:5)—of what use would these be, if the Jewish people had not had a Tamar and hundreds, thousands, like her, who sat “until Shelah will grow up” 46 (Gen 38:11), who waited patiently under the most horrible cir-

cumstances? Everyone laughed and mocked, saying, God has long forgotten you. Thousands of years passed, and the Divine promise was not fulfilled; yet the Tamars kept waiting. They sat on the ground on Tish'ah Be-Av and cried: "On this night my sons cry and wail; on this night my Temple was destroyed and my palaces burned." For thousands of years, the Tamars repeated every morning: "I believe with perfect faith in the coming of the Messiah."

Besides David and the King Messiah, who represent the revealed kingdom of Israel, we need to recognize the Tamars, whose patient waiting made possible the concealed world, those quiet heroes who "rose up before one could discern another" (Ruth 3:14). Those who kept faith and kept watch at night, over the concealed world, represent a greater miracle than political leaders of the revealed world.

In truth, the concealed world of the kingdom of the House of David actually began with simple women, who were naïve and unwitting. But great powers of the soul are sometimes concealed beneath an earthy surface of vulgarity. The sparks of sanctity smolder beneath gray mountains of ash

ויש להוסיף בזה עוד ע"ד מאמר מרן הרמ"ח
זצ"ל, שאמר עה"פ (שמות ב) ותראו והנה נער
בוכה ותאמר מילדי העברים זה, שמבכייתו הכירה
שהוא יהודי, כי ראתה שבוכה בכי של תקוה ולא
בכי של יאוש, ותאמר מילדי העברים זה, זוהי בכיה
יהודית, משא"כ גוי שבכייתו היא של יאוש, בבחי'

שבירתן זו היא מיתתן. ומטעם זה כידוע היהודים
בימי השואה אפי' לבכות לא יכולו להיות מצבם
מיואש. וכאשר יהודי בוכה על חורבן ביהמ"ק הר"ז
בכיה של תקוה, שמרוב געגועיו ותשוקתו לביהמ"ק
הוא בוכה. וזהו שאמר לו ירמיהו שאינו יכול לבאר
לו פשר בכייתו, כיון שאתה גוי וגוי אינו מסוגל
להבין בכיה של תקוה, אצלך בכיה היא רק ביטוי
של יאוש וממילא אתה שואל שאין ראוי לחכם לבכות
על העבר, אבל אצלי הבכיה היא של תקוה, בכי
של געגועים ותשוקה לעתיד לבא, ולא על העבר.
וזהו מד"א (או"ח רפח ועיי"ש בט"ז) שמותר לבכות
בשבת, כיון שבכיה של יהודי אינה צער על העבר
אלא געגועים ותקוה לעתיד.

24
תקוה
של
בין
המבכים